

PORTULA

Informatiu Cultural de Marratxi *num. 80*

MARÇ 1989

CARAGOL

TREU

BANYA

ENTREVISTA A L'AMO DE LA TINTORERIA
MATAS, DE PORTOL

Quants d'anys fa que està oberta aquesta tintoreria? Deu fer uns 28 anys que està oberta aquí al poble.

Ve molta gent a fer nets els seus vestits? Ve bastanta gent a fer net els seus millors vestits o la seva roba més preuada.

Esperau que enguany vos vagi bé tot? Hem posat una màquina nova, de gran capacitat, i també tenim un sistema de fer estores netes que és molt mecanitzat.

Just feis feina per al poble o també ho duis a Palma o a altres pobles? Tenim una tintoreria a Palma i una a Inca, però consideram la de Pòrtol com central.

ANECDOTES DE SANT ANTONI

Un divendres dia 13 de gener els quintos del 90 varen fer la tradicional focatera de Sant Antoni on hi va haver nombrosa gent a menjar i beure i fer soroll per llarg. Després d'haver menjat i begut un poc hi va haver un quinto anomenat Bernat "Quartana" que es va començar a disfressar d'artistes famosos, i la gent va riure molt i feren un poc de "show". Després el diumenge 15 de gener, a Pòrtol i a Sa Cabaneta es feren les tradicionals beneïdes i hi va haver nombroses carrosses i bastants d'animals.

LA NOSTRA PETITA GRAN HISTORIA DEL GRUP "ODEMA" (Els Ocells de Marratxí)

Tot va començar l'any 1983, quan jo mateix, Bernat Reyes i Sureda, Biel Vadell i Pere Xumillas formàrem un grup

amb aquest nom. Al principi teníem molts de projectes però al final no varem fer res, ja que el Grup es va desfer perquè el senyor Biel Vadell i el senyor Pere Xumillas se n'anaren del Grup i em varen deixar a mi tot sol. En aquell temps no teníem cap lloc on reunir-nos, però sense cap problema jo mateix vaig seguir endavant amb el Grup fins que un any va arribar la meua. (Continuarà)

BERNAT REYES I SUREDA

manifestació per Cabrera

NO a les maniobres militars
NO a la permanència de l'Exercit
NO a la burla d'un acord unanime del Parlament Balear
NO a la tergiversació dels informes científics

Sí al Parc Nacional

dijous 16 de març, a les 20h.

Passeig des Born

**Papereria
S'ESTEL**

- Papereria en general
- Diaris i revistes
- Material escolar
- Objectes de regal
- Perfumeria

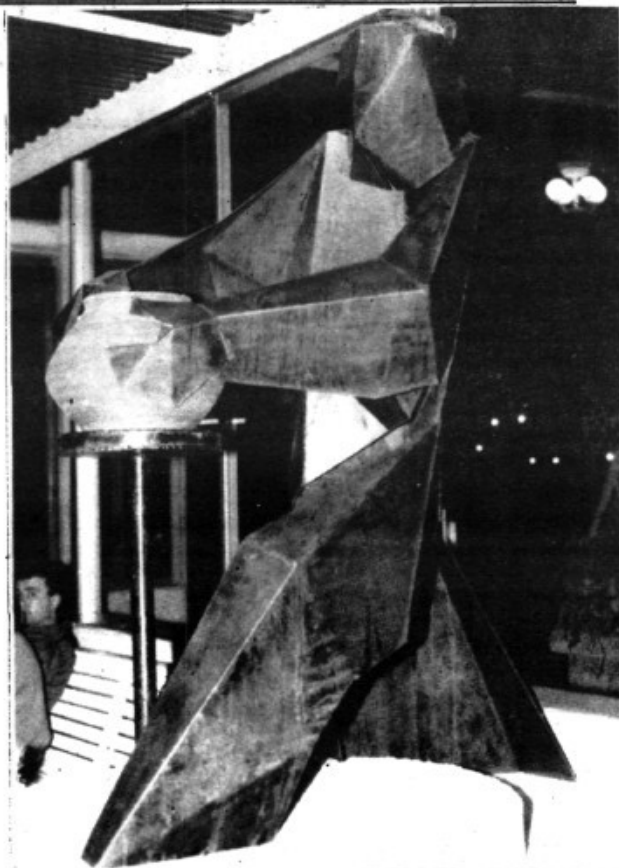
Carrer Major, 71 - B
Telèfon 60 25 96
PORTOL - MARRATXI

AVUI ÉS NOTÍCIA

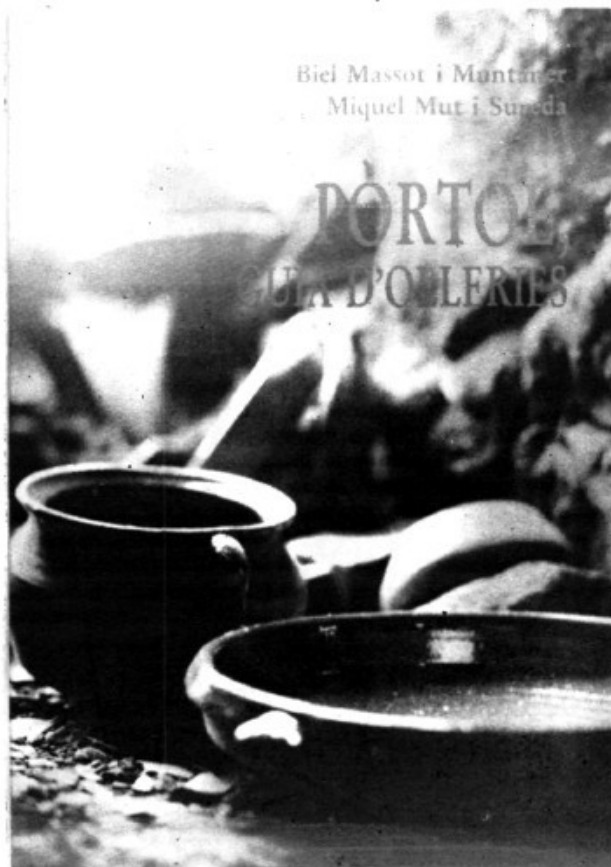
La V edició de la Fira del Fang. L'estàtua de Xisco Fuentes, a l'entrada del recinte, pareix donar-mos la benvinguda. El mes que ve vos oferirem un reportatge gràfic dels "stands".

La publicació del llibre "Pòrtol, Guia d'olleries", feta per col.laboradors de Pòrtola -Biel Massot i Miquel Mut, amb pròleg de Pere Amengual i dibuixos de Vicenç Sastre- i presentada per Gabriel Janer Manila en el marc de la Trobada de Premsa Forana. Vol donar a conèixer la indústria que caracteritza la vida del nostre poble... també el mes que ve.

La Trobada de Premsa Forana. A Marratxí dia 5 de març es reuniren les revistes d'arreu de Mallorca per passar un dia plegats i celebrar l'assemblea general ordinària. També n'informarem el mes que ve.

Biel Massot i Muntaner
Miquel Mut i Sureda

PÒRTOL
GUIA D'OLLERIES

4 DE FRESQUES

PRESENTADA LA V FIRA DE FANG.

Fou presentada pel Tinent de Batle Antoni Montilla la V Edició de la Fira de Fang. La presentació es feu al local on es duu a terme aquesta fira durant un sopar al qual assistiren els ollers que exposen a la mateixa, juntament amb els mitjans de comunicació.

QUATRE MILIONS DE PRESUPOST.

La present edició de la Fira del Fang té un pressupost de quatre milions de pessetes. A la mateixa hi col·laboren "Sa Nostra" i El Consell Insular de Mallorca.

EXPOSICIO DE QUADRES I TAPISSOS

A la Casa de Cultura de Sa Cabaneta, hi ha una exposició conjunta de quadres i tapissos. Els primers de Teresa Matas i els segons de Maria Horrach.

COVA DE SON CAULELLES

Molts de pics des d'aquestes planes hem criticat fortament l'Ajuntament per la deixadesa en què estava la Cova de Son Caulelles. I aquest mes volem donar-li l'enhorabona per la neteja que ha fet a la mateixa, i no sols això sinó que, a la fi, hi han posat una barrera per tal d'evitar que la tornin prendre per un femer. Ja era hora!

MIQUEL BOSCH

EL PSOE AMB LA PREMSA

Dies passats tengué lloc a un restaurant de Sa Cabaneta -en el qual, per cert, encara no tenen infusió de menta... i això vol dir que no és Ca'n Marçal perquè allà, tal com toca, sí que en tenen- una reunió del PSOE amb la Premsa Forana de la comarca. Hi estaven convidades les revistes Coanegra, de Santa Maria del Camí, Es Castellet, de Bunyola i Pòrtula. La representació socialista, més nombrosa, estava encapçalada per Josep Moll i per Martí Serra, acompanyats d'alguns alts càrrecs de la FSB i de quasi tots els regidors que aquest partit té a Marratxí.

Es tocaren diferents punts de l'actualitat política i social (dietes parlamentàries, normalització lingüística, Cabrera...), fent especial referència a la problemàtica marratxinera del cementiri privat de Son Alegre i de l'aeroport de Son Bonet. El secretari general, que parlà quasi tot el temps, manifestà que desconeixia el tema del cementiri. Quant a l'aeroport vengué a dir que si Madrid ho feia així, devia estar ben fet, perquè d'això en saben més ells que noltros. El portantveu del grup marratxiner, Martí Serra, va ser més precís i indicà que no se coneixia el projecte concret de l'aeroport; que pensava que no beneficiava a Marratxí i que intentarien que no es fes i, fins i tot, potenciarien que es pogués convertir en un espai d'ús públic per als marratxiners.

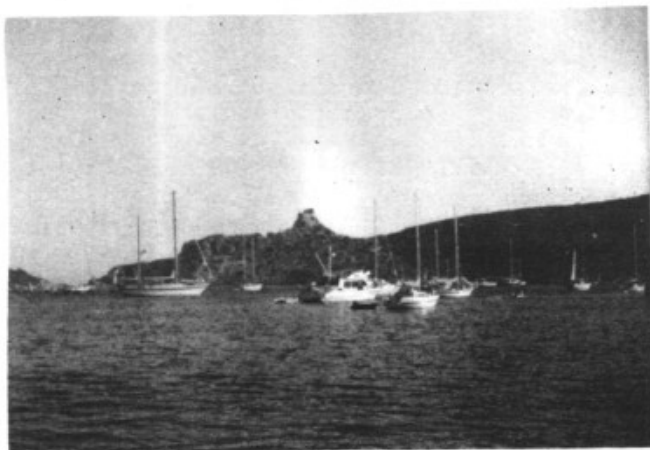
La reunió, emmarcada en un ambient distès i amistós, posà de manifest la idea dels grups polítics, no sempre aconseguida, d'acostar-se al poble. Esperem que no sigui la darrera.

EDITORIAL

CABRERA LLIURE

Fa ja uns anys diversos grups i organitzacions de caire ecologista varen dur a terme una campanya de sensibilització de la opinió pública i, al mateix temps, una batalla legal a fins i efectes d'aconseguir que Sa Dragonera no fos urbanitzada. La incomprensió i el desinterès de l'Administració i el desinterès general versus la defensa del nostre patrimoni mediambiental foren venguts per la tenacitat dels qui tenien la raó del seu costat. La raó legal se'ls donaria també amb el temps. Avui, patrimoni del Consell Insular de Mallorca, o, la mateixa cosa, patrimoni de tots els mallorquins, Sa Dragonera resta per sempre lliure de la possibilitat de ser alterada i destruïda per l'ambició i en profit d'uns pocs.

A l'altre extrem de l'illa, un petit arxipèlag, Cabrera, està en aquests moments pendent d'importants decisions polítiques que hauran de determinar el seu futur; unes decisions que no pareixen fàcils donat que s'estan debatent distints graus de protecció i no es pot tenir encara la certesa que les decisions que es prendran resultin les més adequades i convenientes. Encara que la història de Cabrera és molt diferent a la de Sa Dragonera.

Afectada per a fins militars l'illa ha romàs vigilada i protegida per un petit destacament que, és ben cert, no ha alterat substancialment el medi ambient. Per contra ha hagut de suportar unes maniobres militars que fa temps són fortament rebutjades. Així i tot no ha planejat sobre l'illa el fantasma de la urbanització i resta pràcticament intacta essent l'últim reducte d'aquesta natura que ens queda.

Com s'ha de fer per protegir Cabrera en el futur? Aquest n'és el gran debat. El Govern de Madrid pretén que Cabrera quedi en mans de l'Exèrcit, continuant amb unes maniobres militars, encara que renunciant a l'ús del foc real. En aquest sentit està arrossegant a un ximple PSOE, en contra d'anteriors posicionaments i a un feble Govern Autònom que, a canvi de no se sap molt bé quina casta de contrapartides, pareix disposat a donar el seu placet als desitjos d'un distant i poc sensible poder central. Al marge d'aquestes intencions hi ha una Proposició de Llei Orgànica, al Congrés dels Diputats, aprovada per unanimitat pel Parlament de Balears que pretén que Cabrera sigui en el futur Parc Nacional Marítim-Terrestre i Reserva Integral, el més alt grau de protecció que es pot aconseguir per una àrea natural sota control i administració de l'Estat. Però aquest assumpte fins i tot abans de ser debatut pareix que no arribarà a bon terme. Restaria encara una tercera possibilitat com és declarar Cabrera Parc Natural per la Comunitat Autònoma, encara que no pareix que s'empri aquesta via legislativa.

El Parlament de Balears és sobirà i competent per a prendre decisions que afecten la integritat del seu territori i el Parlament espanyol hauria de respectar-les escrupolosament. Seria de desitjar per tant, ara que encara som a temps d'evitar un atropell a la sobirania popular de les illes, que l'acció política dels partits amb representació parlamentària a Balears i a Madrid foren conseqüents amb els seus propis actes i del Parlament de l'Estat emanara la desitjable declaració de Parc Nacional per a Cabrera. Altres decisions foren un frau i a la vegada un desbarat imperdonable.

Cabrera, com abans Sa Dragonera, s'ha de veure lliure per sempre de la degradació i la destrucció.

ASSOCIACIÓ DE LA PREMSA FORANA DE MALLORCA.

SON BONET

Segurament els lectors de Pòrtula ja deuen haver sabut coses de l'última fetxoria que amenaça els habitants d'aquest dos pobles. Encara no s'ha acabat d'arrodonir el tema del cementiri privat i una nova bufetada ha fet retgirar els ventres d'aquesta gent sofrida i amargada (no sabem quina serà la pròxima, però a partir d'ara res pus no ens farà mai por).

AquestS són els plans d'Aviació Civil, ben clars i contundents: Son Bonet es convertirà en un aeroport progressivament capacitat per donar cabuda a avionetes particulars, per avions de càrrega i per aparcament d'avions. Està previst que en dos anys hi ha d'haver 10.868 vols, en cinc anys (1993) 15.362 i en 1.998, 24.966 vols. Es construirà una segona pista i una parcel·la per estacionar els avions, a més de noves instal·lacions complementàries. La pista de rodament que està prevista travessa la carretera

de Cas Capità. De la pista actual a les cases més acostades hi ha menys de 50 mts. i de la pista nova n'hi haurà devers 20. A la part d'Es Pla de na Tesa, paradoxalment ara es comencen a construir nous "xalets adosats" a devers 30 mts. de la pista. Al col·legi de la Salle podran contemplar des de les finestres de les aules com prendran terra les avionetes i avions. L'escola d'Es Pla de na Tesa, on ara hi ha guarderia i parvulari, està ben a prop de la pista. Exemples com aquests, en podríem citar molts més.

Es evident que aquesta notícia ha consternat els veïnats d'Es Pont d'Inca, d'Es Pla de na Tesa, Cas Capità i Pont d'Inca Nou. Per això, la gent d'Es Pont d'Inca s'ha constituïda com a Associació de Veïnats i ha començat a posar-se en marxa per veure com es podria impedir aquesta malifeta. S'han celebrat algunes reunions a cada nucli de població per informar la gent i per organitzar la fórmula d'actuació com afectats. També ha contactat amb les associacions d'Es Vivero i d'Es Rafal perquè són nuclis de població molt densa i entren també dins l'àrea de perill. Encara es recorda com caigué un avió devora Es Seminari Nou, a un lloc on ara hi ha edificis. Això demostra

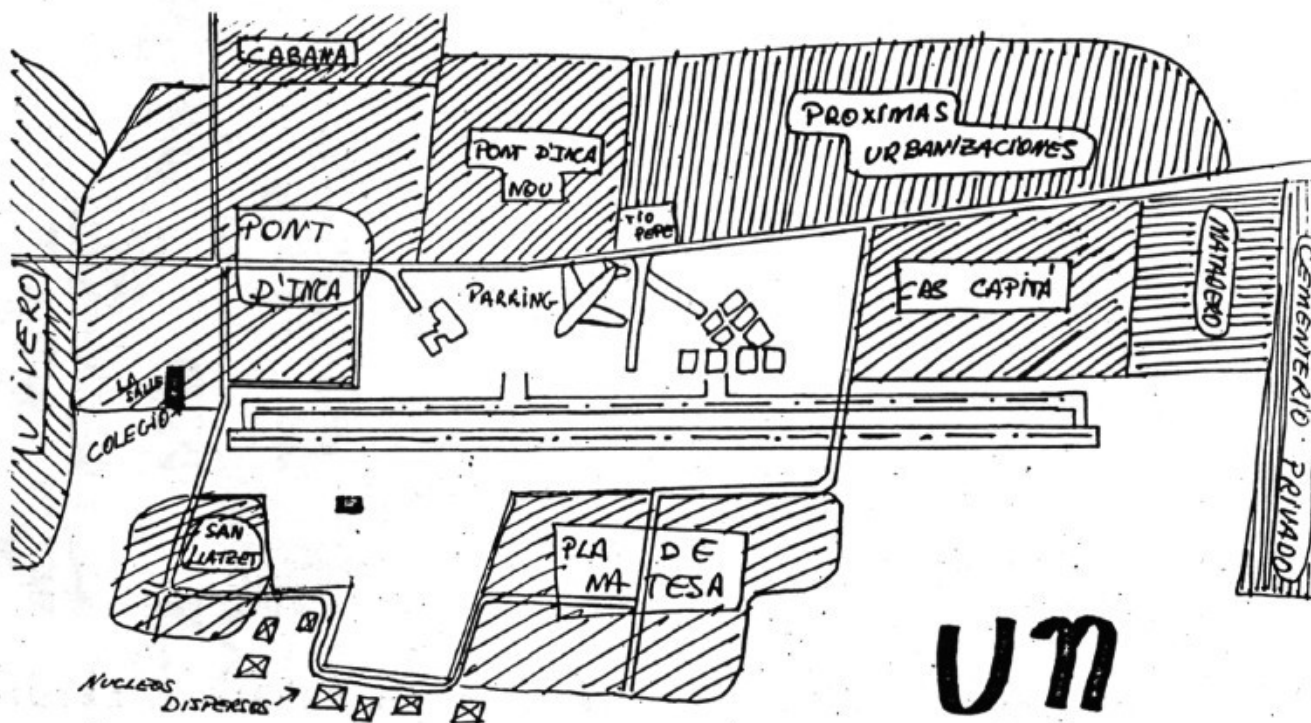
fins on arriba el perill i la importància de l'assumpte. La gent afectada és ben conscient del perill a què estaria exposada, dels renous constants i, en definitiva, de la degradació ambiental, social i completa de la zona. Molta gent d'Es Pla de na Tesa, d'Es Pont d'Inca i d'Es Pont d'Inca Nou (i no diguem de Cas Capità) es veuria obligada a abandonar i a anar-se'n fora del lloc on viuen.

El primer pas que s'ha fet contra això ha estat la recollida de firmes. S'han presentat instàncies a l'Ajuntament de Marratxí i al de Palma per poder obrar legalment i fer front als responsables d'aquest projecte. Les associacions de veïnats dels nuclis afectats faran tot quant sigui possible dins la llei perquè l'aeroport no es dugui a terme.

Per una altra part, l'altra cara de la moneda d'aquest tema suposa que les alternatives a l'aeroport són dues: primerament, si no es fa l'aeroport, se suposa que els terrenys que ara depenen d'Aviació Civil s'haurien de retornar legalment als antics propietaris, cosa

que fa pensar que la zona de Son Bonet es convertiria en una urbanització i això no agrada a ningú perquè ja es podrien fer cases de pisos sense importar l'alçada. Si s'ha acceptat sempre l'Aeroclub de Son Bonet és perquè ha permès que a la zona no es poguessin construir edificis alts. Si això ocorregués, el poble perdria la seva actual fesomia (encara que la perd a una velocitat estrepitosa). En segon lloc, l'alternativa que més agradaria al poble seria la de convertir Son Bonet en una zona verda. El municipi de Marratxí no té cap zona d'interès social públic (el pretès interès social del cementiri és de tota forma privat). Son Bonet seria un lloc ideal per fer-hi un parc públic. No es tracta de gastar-hi un absurd de milions, però la forma com es podria fer ara no ens preocupa. El més important és que aquest projecte que arruinarà la vida de tanta gent (es calcula que afecta directament a unes 11.000 persones) no es pugui realitzar, si més no que Son Bonet continui essent un aeroclub esportiu.

JOANA MARIA MATAS

SON BONET

UN PERILL

DES DE LA CASA DE LA VILA

Escola Municipal de Música presenta:

LA TROMPETA

Per TOMEU NADAL

DIA 15 de març a les 18,30

CASA DE CULTURA Sa Cabaneta

LLIBRE I EXPOSICIO SOBRE BACH

El proper dia 21 de març, quan entra la Primavera, farà 304 anys que Joan Sebastià BACH va néixer a Eisenach (Turíngia, Alemanya).

Coincidint amb aquesta memorable diada, devers les 20'15, es presentarà a la Fonoteca Pública de Ciutat (Casa de Cultura, c/ Ramon Llull) un llibre que va ser publicat per capítols a la revista PORTULA. Es tracta de Rere les passes de Bach, dels nostres col·laboradors Pere Estelrich i Biel Massot, amb pròleg del poeta Xim d'Aixa, editat sota els auspicis de la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca.

La presentació serà a càrrec del pintor Josep Coll Bardolet, bon coneixedor de Bach i dels seus estudiosos, el Mestre Casals i el Doctor Schweitzer; i en el mateix acte hi haurà un concert de Música Bachiana: Suite per a cello sol, Concert de Brandenburg, Preludis per a clavecí i Corals de Cantates.

Al mateix temps a la Sala d'exposicions de la Fonoteca, el Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca i la Fundació Pública de les Balears per a la Música hauran organitzat una exposició, patrocinada per la Conselleria de Cultura del Govern Balear, sota el títol A l'entorn de Bach que ens acostarà gràficament i documental a la figura, vida i obra, d'aquell Geni Barroc.

No cal dir que hi sou tots convidats.

**RERE LES PASSES
DE
BACH**

PER UN FINESTRÓ

La "Rueta infantil", organitzada per l'escola Costa i Llobera, va alegrar al seu pas els pobles de Sa Cabaneta i de Pòrtol. Els infants s'ho passaren "pipa"; els grans, també.

DECLARACIO INSTITUCIONAL
DE L'OBRA CULTURAL BALEAR

1 DE MARÇ DE 1.989

AUTOGOVERN PLE, ARA.

Ja fa sis anys que entrà en vigor l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears. Transcorregut el termini de cinc anys que preveu la Constitució, és arribat el moment d'ampliar les competències per assolir l'autogovern ple que ens situï al mateix nivell competencial que Catalunya, Andalusia o Galícia. Això significarà assumir competències tan importants com l'Educació (som la única comunitat autònoma amb llengua pròpia que encara no té aquesta vital competència), els Mitjans de Comunicació i altres.

PER L'AUTONOMIA

29

d'octubre

marxa, concentració
i festa

a les 6 del capvespre

plaça espanya

L'assumpció d'aquestes noves competències, contribuirà sense cap dubte al fet que les Illes Balears deixin d'esser una "província"; serà una eina decisiva per aconseguir la necessària recuperació i normalització lingüística, cultural i nacional; i permetrà augmentar el protagonisme del nostre poble en l'àmbit de l'Estat Espanyol i de la Comunitat Europea.

La realitat del país no permet ajornar aquesta qüestió. L'ampliació de competències s'ha de fer ARA mitjançant la via que la Constitució assenyala com a ordinària: la REFORMA de L'ESTATUT (la tramitació de la qual ha iniciat el Parlament Balear).

Aquesta REFORMA ens permetrà assumir més aviat i amb més intensitat el nivell d'autogovern que necessitam. I la consecució d'un Estatut d'Autonomia pactat amb l'Estat, no atorgat com el que tenim.

Aprofitant aquesta REFORMA, es podrien modificar determinats aspectes organitzatius de l'Estatut que s'han manifestat aquests anys com a veritables traves al funcionament de les institucions de la nostra Comunitat Autònoma i que són conseqüència de la tendència uniformitzadora iniciada, a nivell estatal, amb els acords autonòmics de 1981, clixé amb el qual es va redactar l'Estatut que tenim i que ara s'ha de reformar.

L'Obra Cultural Balear demana a les institucions, les entitats i els ciutadans de les Illes Balears que donin suport de manera activa a la iniciativa del Parlament de les Illes Balears de reformar l'Estatut per ampliar les competències fins al màxim d'autogovern.

LLOCS DE VENDA DE PORTULA:

PORTOL- Autoservei Ca'n Crosta
Cafè Ca'n Jaume
Papereria S'Estel

SA CABANETA- Cafè Ca'n Carrió
Cafè Nou
Papereria Sa Cabaneta

ES PLA DE NA TESA- Autoservei Matas

ES PONT D'INCA- Papereria Xarol

PORTULA: CADA MES A CASA VOSTRA
SUBSCRIPTORS PER CORREU
O AL VOSTRE ESTABLIMENT

89

A GROALIMENTÀRIA

MOSTRA BALEAR D'ALIMENTACIÓ

Del 7 al 9 de Abril

PALMA DE MALLORCA
RECINTO FERIA POLIGONO DE LEVANTE

Una exposición de lo más selecto.

De excepcional interés para productores, industriales, comerciantes, detallistas distribuidores y consumidores.

Nuestros mejores caldós, lo más exquisito de nuestros quesos, los deliciosos embutidos y sobrasadas, la industria de la almendra... lo más selecto del sector de la Alimentación de nuestras islas va a estar presente en esta incomparable Muestra.

Le esperamos, del 7 al 9 de Abril en el RECINTO FERIA DE IFEBAL

AQUEST MES ES REDUÏT, PERO...

EL PROPER NUMERO SERA ESPECIAL; DEDICAT, SOBRETOT, A LA FIRA DEL FANG I A LA TROBADA DE PREMSA FORANA. TAMBE HI HAURA: Gloses de Miquel Mut Amengual, Gloses de Pere Gil, Arquitectura i cultura, Medi ambient a Marratxí, La cova artificial de Son Caulelles, Presentació de Pòrtol, guia d'oleries, Reivindicació dels artesans... i més coses

NO EL VOS PERDEU!!!

Orquestra Simfònica de Balears

«Ciutat de Palma»

Director: Luis Remartínez

ES CONVOQUEN PRÒVES D'APTITUD PER COBRIR LES PLACES DE:

- Violíns ■ Violoncel·los ■ Flauta/Flauti ■ Oboè ■ Fagot
- Trompeta ■ Percusió/Tímbal ■ Violes ■ Contrabaixos
- Clarinet ■ Trompa ■ Trombó

Les audicions tendran lloc del 10 al 16 d'Abril 89

Per a més informació

Secretaria de la «Fundació Pública de les Illes Balears per a la Música» - Telèfon (971) 71 11 39 C/ Sant Felip n. 8 - A Ciutat de Mallorca

C O L . L A B O R A D O R S: Guillem M. Bosch i Roca, Xisco Busquets, Antoni Canyelles i Oliver, Jordi Cloquell, Pere Estelrich i Massutí, Antoni Pere Font i Munar, Miquel A. Font i Villalonga, Xavier Fortuny, Jaume Miralles i Ferrando, Bonifaci Molada i Pradas, Bartomeu Moll i Mas, Melcion Puigserver i Canyelles, Bernat Reyes i Sureda, Antoni Roca i Jerez, Gabriel Rotger i Bibiloni, Vicenç Sastre i Arrom, Cristòfor Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

*** PORTADA:** Relloctge de sol (Sa Cabaneta) d'Enric Ragnar;
Tercer premi amateur del Concurs de Fotografia de Marratxí.

DISSENY I CONFECCIÓ GRAFICA: Miquel Mut i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere J. Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Biel Massot i Muntaner, Joana Maria Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus.

Impress als tallers "Apòstol y Civilizador" (Petra)

S'Escola Vella s/n
07141 Pòrtol

Nº 80, Març del 1989

Ca ses monges de Pòrtol. Primavera del 1933, fa 56 anys.

D'esquerra a dreta. Primera filera: Sor Bel, Francesca "Rugala", Antònia de Sa Botiga, Antònia Sans, Beneta de Ca'n Vent, Rosa Sans, Francesca de Ca'n Bernadí, Antònia "Calet", Caterina "Riteta"(+), Maria "Gil"(+), Caterina de Ca's Ferrer.

Segona filera: Sor Magdalena, Miquel "Pinet", Antoni Vich, Caterina Vich, Esperança de Ca's Ferrer, Maria de Ca'n Monget, Caterina de Ca'n Torres, Paquita Reverte, Antònia "Boneta", Jerònia "Floris", Francesca "Gil"(+), Magdalena "Riteta", Margalida "Comte", Sor Caterina "de sa canya".

Tercera filera: Francesca "Gardilla", Antònia "Comte", Maria "Costella", Praxedes de Ca'n Sant, Maria de Ca's Coix, Aina "Dàrila"(+), Martina de Sa Penya, Jerònia "Corró"(+), Caterina "Poloni", Antònia "Valenta", Maria de Ca's Ferrer, Margalida "Mariera".

Quarta filera: Tomeu "Valenta", Antònia "Valenta", Miquel "Marçala", Pere "Flor"(+), Pep "Poloni", Francesca "Seguina", Caterina "Moradui", Maria "Monja", Magdalena "Flor"(+), Magdalena de S'Estaió(+), Francesca "Barrera", Maria "Barrera", Margalida de Ca'n Crosta.

Cinquena filera: Tomeu "Bunyoler", Maria de Ca'n Flor, Antònia "Pinet", Toni "Moradui"(+), Martí des Pis (Ca'n Jaume), Pere Reverte, Mateu "Bessona"(+), Caterina "Valenta", Caterina de Ca'n Vent, xxx, Joan "Monjo", Pep de Sa Roca Llisa, Caterina "Roqueta", Aina "Nyica".

Sisena filera: Tomeu "Torretes"(+), Joan "Poloni", Jaume "Carretet"(+), Joan Moll, Caterina "Miquelona", Maria "Riteta", Margalida de Sant Jordi, Francesca "Xesca", Margalida "Riteta"

Fotografia gentilmente cedida per Francesca "Xesca".